

6554 III cmas

1867

CURRENDÆ

I.

Consistorii Episcopalis Premisliensis rit. lat.

ANNUS 1867.

Instante die, quo exercitus gallicus ad protegendum ordinem Romæ consistens in patriam rediturus, atque omnium ecclesiarum Matrem et Magistram arbitrio hostium relicturus erat, Christi Domini in terris Vicarius in Consistorio secreto die 29. Octobris 1866. habito, vocem Suam extollendo, iterum iterumque S. Sedis Apostolicæ ad principatum civilem jura, pro exercendo Ecclesiæ regimine unanimi tot sæculorum et omnium orbis catholici Antistitum consensu omnino necessaria agnita, contra impios adversariorum insultus proclamanda esse duxit.

Nr. 1.

Allocutiones
a S. D. Pio
PP. IX. die
29. Octobris
1866. habi-
tæ.

Communicando vobiscum VV. Fratres Apostolicam hanc allocutionem, instanter obsecramus Vos in Domino, ut cum fidelibus curæ vestræ concreditis ardentes ad Deum preces fundatis, quatenus inimicorum s. Ecclesiæ consilia evertat, confundatque, fortitudinem eorum conterat, atque universam Ecclesiam suam et imprimis Smi Patris Nostri dulcissimum cor lætari faciat implemento prophetici verbi: „In te Domine speravi, non confundar in æternum.“ Est vero tenor hujus Allocutionis sequens:

VENERABILES FRATRES!

Non semel, Venerabiles Fratres, afflictas jamdju in Italia sanctissimæ nostræ religionis res, gravissimasque Nobis et Apostolicæ Sedi a Subalpino Gubernio illatas injurias, tum nostris Litteris in lucem editis, tum variis Allocutionibus in hoc amplissimo Vestro consessu habitis, pro Nostri Apostolici muneris officio deploravimus, ac vel facile intelligitis quanto in dies conficiamur mœrore, cum videamus, idem Gubernium majore quotidie impetu catholicam Ecclesiam, salutare ejus leges, sacrosque ministros indesinenter impetere. Etenim proh dolor! Sacrorum Antistites, et integerrimi utriusque Cleri viri, et alii honestissimi catholici cives, nulla religionis, justitiæ, ac vel ipsius humanitatis ratione habita, ab ipso Gubernio magis in dies vel in exilium ejecti, vel in carcerem detrusi, vel ad coactum domicilium damnati, indignis quibusque modis vexati, Diœceses cum maximo animarum damno suis orbatæ pastoribus, Virgines Deo sacræ a propriis Monasteriis expulsæ, et ad mendicitatem redactæ, Dei Tempia violata, episcopalia Clericorum Seminaria clausa, miseræ juventutis institutio christianæ disciplinæ erepta, erroris, et iniquitatis magistris commissa, et Ecclesiæ patrimonium usurpatum ac distractum.

Cum autem Gubernium idem, ecclesiasticis despectis censuris, ac justissimis Nostris, et Venerabilium Fratrum Sacrorum in Italia Antistitum reclamationibus plane spretis, plures constituerit leges catholicæ Ecclesiæ, ejusque doctrinæ, juribusque maxime adversas, et iccirco a Nobis damnatas, non dubitavit quoque de civili, uti appellant, matrimonio legem ferre, quæ non solum catholicæ doctrinæ, verum etiam civilis societatis bono summo opere adversatur. Hac enim lege matrimonii Sacramenti dignitas, et sanctitas proculcatur, ejusque institutio evertitur, ac turpissimus fovetur concubinatus. Namque inter fideles matrimonium esse non potest, quin uno eodemque tempore sit Sacramentum, ideoque ad Ecclesiæ potestatem omnino spectat ea omnia decernere, quæ ad matrimonii Sacramentum possunt pertinere.

Atque etiam idem Gubernium manifeste laedens publicæ Consiliorum Evangelicorum professionis statum, qui in Ecclesiæ Dei semper vigit et vigeat, planeque contemnens maxima beneficia Regularium Ordinum, qui a Sanctis viris fundati, et ab Apostolica Sede probati tot gloriosis laboribus, ac piis, utilibusque operibus de christiana, civili, ac litteraria republica optime sunt meriti, minime reformidavit legem sancire, qua in omnibus regionibus sibi subjectis omnes utriusque sexus Religiosas Familias suppressit, earumque omnia, et alia multa Ecclesiæ bona sibi usurpavit, ac dividenda constituit. Antequam vero in possessionem Venetæ Provinciæ pedem poneret, ad illas quoque regiones eadem decreta et easdem leges extendere non dubitavit, et Conventionem a Nobis cum Carissimo in Christo Filio Nostro Francisco Josepho Austriæ Imperatore initam ibi penitus delendam, ac nullam vim nullumque robur habere contra omnes leges et jura decrevit.

Itaque juxta gravissimum Nostri apostolici ministerii officium in hoc nobilissimo Vestro conventu iterum pro Religione, pro Ecclesia, sacrisque ejus legibus, pro hujus Petri Cathedræ juribus et auctoritate Pontificiam Nostram vocem attollimus, et omnia et singula, quæ sive in his, sive in aliis rebus ad Ecclesiam, ejusque jura pertinentibus contra ipsam Ecclesiam, et illius jura ac leges a Subalpino Gubernio, et ab inferioribus quibuscumque Magistratibus decreta, gesta et attentata sunt, vehementissime querimus et reprobamus. Ac decreta ipsa cum omnibus inde sequutis Auctoritate Nostra Apostolica abrogamus, ac nullius prorsus roboris et valoris fuisse et fore declaramus. Ipsi autem illorum auctores, qui christiano nomine gloriantur, meminerint, ac serio considerent, se misere incidisse in censuras, pœnasque spirituales, quas Apostolicæ Constitutiones, et Oecumenicorum Conciliorum Decreta in Ecclesiæ jurium invasores ipso facto incurrendas infligunt.

Nostis autem, Venerabiles Fratres, quomodo quidam homines callidi Nobis objiciant, et ad eorum arbitrium perperam interpretentur Benedictionem, quam Italiæ impertivimus, ubi nullis certe Nostris meritis, sed inscrutabili Dei judicio ad hanc Apostolicam Sedem evecti veniæ pacisque verba pro Nostra in Pontificiæ Ditionis populos caritate sponte emisimus. Equidem Nos, de universi Domini gregis bono veraque felicitate vehementer solliciti, tunc Italiæ bene precantes a Deo humiliter impenseque efflagitavimus, ut eam ab impendentibus malis liberaret, utque pretiosissimum catholicæ fidei donum in Italia majorem in modum vigeret, ac morum honestas, justitia, caritas, omnesque christianæ virtutes quotidie magis efflorescerent. Atque etiam nunc haud omittimus ferventissimas Deo semper adhibere preces, ut catholicos Italiæ populos propitius eripiat a tot ac tantis omnis generis calamitatibus, quibus Italiæ moderatorum, et multiformis persecutionis opera misere opprimuntur, ac divexantur. In primis vero clementissimum Dominum exoramus, ut eosdem Italiæ populos cælesti sua ope adjuvet et roboret, quo in divina sua fide et religione stabiles et immoti permaneant, et christiana fortitudine tot adversa ac plane tristia ferre ac tolerare possint.

Desipiunt vero qui ex hoc inferunt, et exposcere non desinunt, ut Nos per apertissimam injustitiam, pluribus Pontificiæ Nostræ Ditionis provinciis jam spoliati, civilem Nostrum et Apostolicæ hujus Sedis principatum ejuremus. Quisque certe videt, quam injusta, et quam pernicioosa Ecclesiæ sit hujusmodi petitio. Singulari enim Divinæ Providentiæ consilio, veluti alias innumis factum est, ut, Romano Imperio everso, et in plura regna diversasque ditiones diviso, Romanus Pontifex in tanta Regnorum varietate, ac præsentī humanæ societatis statu civilem suum principatum haberet, quo nulli unquam civili potestati subjectus omni libertate supremam suam auctoritatem jurisdictionem-

que in universam Ecclesiam sibi a Christo Domino divinitus collatam exerceat; ac fideles ipsius Pontificis decretis, monitis, mandatis plena conscientiae tranquillitate et fiducia obsequantur, acquiescant, quin unquam vel leviter suspicari queant, ipsius Pontificis acta alicujus Principis, civilisque potestatis voluntati et impulsui esse ullo modo obnoxia. Nos itaque civilem Principatum divino Providentiae consilio in bonum universalis Ecclesiae constitutum non solum renunciare haud possumus, verum etiam omnia ipsius civilis Principatus jura debemus strenue tueri ac defendere, et sacrilegam Sanctae Sedis provinciarum usurpationem vehementer expostulare, veluti saepe expostulavimus, et hac quoque occasione etiam atque etiam expostulamus et reclamamus. Omnes autem agnoscunt quanto studio sacrorum catholici orbis Antistites civilem Nostrum et hujus Apostolicae Sedis principatum tum voce, tum scriptis propugnaverint, ac declaraverint, eundem principatum in praesenti potissimum rerum mundanarum conditione necessarium omnino esse ad plenam Romani Pontificis in universo catholico grege pascendo libertatem tuendam et vindicandam, quae cum totius Ecclesiae libertate est plane conjuncta.

Neque hujusmodi homines verentur clamitare, Nos debere cum Italia, scilicet cum nostrae religionis hostibus, qui Italiam se constituere jactant, in gratiam redire. Sed quomodo Nos, qui sanctissimae religionis, salutarisque doctrinae, ac virtutis justitiaeque assertores et vindices constituti omnium salutem procurare debemus, cum iis convenire unquam possumus, qui sanam non sustinentes doctrinam, et a veritate auditum avertentes a Nobis fugiunt, ac ne illis quidem Nostris desideriis et postulationibus obsequi voluerunt, quae eo spectabant, ut tot in Italia Dioceses pastoralis orbatuae solatio et praesidio suos haberent Episcopos?

Utinam vero ii omnes, qui Ecclesiam, Nos, et hanc Apostolicam Sedem tam vehementer oppugnant, oculos animumque in veritatem justitiamque intendentes aliquando illuminentur, et resipiscant, ac in se reversi, et animarum suarum bono consulentes salutari poenitentia adducti ad Nos venire contendant. Nihil certe Nobis gratius esse posset, quam Evangelici Patris more et exemplo illis occurrere, eosque complecti summopere in Domino gaudentes, quod filii mortui erant, et revixerunt, perierant, et inventi sunt. Ac tunc plane perspicerent quantum augusta nostra religio virtutum omnium fecunda parens et altrix, ac vitiorum expultrix, tum privatae cujusque, tum publicae omnium felicitati conducatur. Ubi enim ipsa religio, ejusque salutaris dominatur doctrina, ibi necesse est, ut morum honestas, integritas, pax, justitia, caritas, et omnes virtutes vigeant; nec populi illis gravissimis divexantur malis, quibus misere opprimuntur, ubi eadem religio, ejusque doctrina despicitur et conculcatur.

Jam vero ex luctuosissimis factis raptim, dolenterque commemoratis, atque ex tristissimis quotidianis in Italia eventis omnes vel facile videre et conjicere possunt, quibus quantisque haec Apostolica Sedes sit objecta periculis, et quomodo acerbissimis rebellionis minis, incredulorum odiis, et inimicorum Crucis Christi iris exposita. Furiales undique voces continenter personant, quibus acerrimi hostes clamare non cessant, hanc urbem Romam funestissimae hujus Italicae perturbationis, ac rebellionis participem, immo caput esse debere. At dives in misericordia Deus haec impia inimicorum hominum consilia ac desideria omnipotenti sua virtute disperdat, et nunquam permittat, ut alma haec Urbs Nobis carissima, ubi maximo, ac plane singulari suo beneficio Petri Cathedram collocavit, quae inexpugnabile est divinae suae fidei religionisque fundamentum, ad calamitosissimum illum redeat statum a sancto Praedecessore Nostro Magno Leone tam graphice expressum (1.) cum primum Beatissimus Apostolorum Princeps eandem hanc urbem tunc mundi Dominam est ingressus.

Nos quidem etiamsi omni fere humana ope destituti, tamen officii Nostri probe memores, et omnipotentis Dei auxilio omnino fidentes, parati sumus cum ipsius vitae discrimine Ecclesiae causam Nobis a Christo Domino divinitus commissam impavide propugnare, et si oportuerit, eam adire regionem, ubi meliore, quo fieri possit, modo supremum Nostrum apostolicum ministerium exercere valeamus.

(1) S. Leo Serm. 82. al. 80. in Natal. Apostolor. Petri et Pauli.

Cum autem in tam horribili procella unicum, ac validissimum præsidium sit oratio, iccirco omnibus Venerabilibus Fratribus totius catholici orbis sacrorum Antistitibus, universo catholico Clero, et cunctis Sanctæ Matris Ecclesiæ filiis, qui tot splendida erga Nos amoris et observantiæ testimonia exhibere, et gravissimis Nostris et hujus Sanctæ Sedis angustiis opitulari nunquam destiterunt, etiam atque etiam inculcamus, ut omni fide, spe et caritate orationes et obsecrationes Deo semper offerant ad Ecclesiæ hostes expugnandos, illosque ad salutis semitas revocandos: „*Magna enim, ut Chrysostomi verbis utamur, arma sunt preces, magna securitas, magnus thesaurus, magnus portus, tutissimus locus, modo sobrii et vigiles Dominum adeamus, mente nostra undique collecta, inimico, que nostræ salutis nullo aditu permissa.*“ (1.) In tantis autem, quibus opprimimur, laboribus, non mediocri certe utimur consolatione probe agnoscentes, Deum, quando Ecclesia sua humanis destituitur auxiliis, mira operari prodigia, quæ suam omnipotentiam, divinamque dexteram evidentissime manifestant, planeque confirmant, inferi portas nullo unquam tempore prævalituras adversus Ecclesiam, quæ proinde de suis hostibus semper triumphans immobilis stabit usque ad consummationem sæculi. Verum summopere dolendum, quod certum non sit, hanc, vel illam nationem pretiosissimum divinæ nostræ fidei, religionisque thesaurum semper esse servaturam. Et quidem multi existunt populi, qui olim fidei depositum, morumque disciplinam fideliter custodiebant, nunc heu! ab ea divulsi sunt petra, cui Ecclesiæ ædificium innititur, et ab eo sejuncti, cui potestas tradita confirmandi fratres, ac pascendi agnos, et oves, atque inter se dissidentes, et errorum tenebris obruti in maximo salutis suæ discrimine versantur. Atque hic haud possumus, quin pro Nostri muneris ratione omnes Summos Principes, aliosque populorum Moderatores vehementer in Domino obtestemur, ut aliquando intelligant, ac sedulo considerent gravissimum, quo tenentur, officium curandi, ut in populis religionis amor, cultusque augeatur, ac totis viribus impediendi, quominus in eisdem populis fidei lumen extinguatur. Vae autem illis Dominantibus, qui obliviscentes se esse Ministros Dei in bonum, præstare id neglexerint, cum possint, ac debeant; et ipsi vehementer paveant et contremiscant, quando sua præsertim opera pretiosissimum destruunt thesaurum catholicæ fidei, sine qua impossibile est placere Deo. Namque ante tribunal Christi durissimum subeuntes judicium videbunt quam horrendum sit incidere in manus Dei viventis, ac severissimam ejus experiri justitiam.

Denique dubitare non possumus, quin Vos, Venerabiles Fratres, Nostrorum laborum testes ac participes, pro eximia et perspecta vestra religione, pietate, ac singulari rei catholicæ studio, una cum Nobis, et universa Ecclesia velitis fervidas conjungere preces, et clementissimum, misericordiarum Patrem assidue obsecrare, ut per merita Unigeniti Filii sui Domini Nostri Jesu Christi misereatur Italiæ, ac totius Europæ, et universi orbis, et divina sua omnipotentia efficiat, ut, omnibus profligatis erroribus, ærumnis, ac perturbationibus, Ecclesia sua sancta ubique terrarum omni libertate ac pace fruatur, et humana societas a tantis, quibus jactatur, malis liberetur, omnesque populi occurrant in unitatem fidei, et agnitionis Filii ejus ambulantes per semitas Domini, et in omni bono opere fructificantes.

Supremus juris ac justitiæ principiorum custos has calamitates et periculo ecclesiæ imminentiæ recensendo, paternos oculos suos ad ecclesiam sub moscovitico regimine dirissimis persecutionibus profligatam convertit, dolentique animo impios nefariosque impetus in destructionem ecclesiæ in Regno Poloniæ ab isto Gubernio commissos pari cum Apostolica libertate perstrinxit ac increpavit, et omnibus universi Orbis Catholicis ob oculos posuit.

En Petrum super afflicta ecclesia polona lamentantem:

VENERABILES FRATRES!

Luctuosum et nunquam satis deplorandum catholicæ Ecclesiæ in Poloniæ Regno, ac Russiarum Imperio statum cum summo animi Nostri mœrore lamentari cogimur, Venerabiles Fratres. Optime cognoscitis, Nos vel ab ipso supremi Nostri Pontificatus exordio summopere cupientes afflictis ibi

(1) S. Joan. Chrysost. Homil. 30. in cap. 11. Genesis.

sanctissimæ nostræ religionis rebus, ac spirituali illorum fidelium bono consulere, omnia suscepisse consilia, atque etiam cum Serenissimo ac Potentissimo Russiarum Imperatore, et Poloniæ Rege Illustri iniisse Conventionem. Sed irritæ fuere Nostræ omnes sollicitudines. Namque non solum illa Conventio maxima ex parte haud fuit executioni mandata, ac omnino despecti gravissimi illi omnes Articuli, qui juxta promissiones ad optatum exitum erant adducendi, verum etiam magis quotidie conculcata fuere pacta, ac promissa ab ipsis Russiarum Imperatoribus ac Poloniæ Regibus facta, et bellum a Russico Gubernio rei catholicæ jamdiu indictum majorem in modum asperrimis hisce temporibus fuit conflatum ad catholicam fidem in illis regionibus funditus evertendam. Nihil autem valuerunt Nostræ expostulationes per Nostrum Cardinalem a publicis negotiis factæ apud illud Gubernium, nihil Nostræ Litteræ ad ipsum Serenissimum Principem scriptæ, quibus nullum fuit datum responsum. (1.) Atque hic omittimus denuo percensere numerando ea omnia, quæ in Nostra Encyclica Epistola ad Venerabiles Fratres Sacrorum Poloniæ, et Russiarum Imperii Antistites data, typisque edita vehementer deploravimus (2.) Idem enim Gubernium majore in dies insectatione catholicam oppugnans Ecclesiam semper impedivit, quominus Chelmensis Episcopus tres et amplius abhinc annos a Nobis renunciatus episcopalem posset consecrationem accipere. Postquam vero Venerabilem Fratrem Sigismundum Varsaviensem Archiepiscopum a suo grege divulgum in longinquas amandavit regiones, ei severissime interdicta omni cum suæ Diœcesis fidelibus communicatione, Dilectum quoque Filium Paulum Rzewuski illius Vicarium Generalem et Suffraganeum Episcopum Prusensem in partibus Infidelium a Nobis electum, et nunquam ob impedimenta ab ipso Gubernio allata consecratum militari manu comprehensum in exilium eiecit. Atque id, propterea quia idem Vicarius de ecclesiasticis negotiis Rescripta a Nobis motu proprio data ad alios Poloniæ Ordinarios perferenda curabat. Vix autem eodem Vicario Generali in exilium pulso, non dubitavit civilis Varsaviae Praeses Metropolitani Templi Varsaviensis Canonicos ad se vocare, eisque praecepere, ut, nulla interposita mora. Vicarium Capitularem a se propositum eligerent. Quibus injustis mandatis iidem Canonici merito, et cum eorum laude obstiterunt, cum potissimum praesto essent alii, qui ab Archiepiscopo Varsaviensi ad Vicarii Generalis munus obeundum fuerant destinati, quoties commemoratus Dilectus Filius Paulus Rzewuski fuisset expulsus, quemadmodum infeliciter evenit. Wilnensis autem Episcopus a sua Diœcesi abreptus jamdiu in exilio misere vivit, quin ullo modo episcopale suum munus exercere, et gregis sibi commissi bono consulere possit.

Insuper, Venerabiles Fratres, promulgata ab eodem Gubernio sunt decreta, quibus catholica Ecclesia, ejusque auctoritas, leges, ac disciplina proculcantur. Namque hisce decretis omnia pene Regularium utriusque sexus Ordinum Cœnobita de medio sublata fuere, atque omnia cujusque Regularis Ordinis bona publico aerario adjudicata, et paucissimae Religiosae Familiae, quae adhuc supersunt, a suorum Summorum Moderatorum regimine abstractae, et Ordinariorum jurisdictioni subiectae, et universus Catholicus Clerus tum in Polonia, tum in Russiarum Imperio omnibus suis bonis vel ad Episcopos, vel ad Canonicorum Collegia, vel ad parœcias, vel ad ecclesiastica beneficia, vel ad quaelibet alia pia, et religiosa instituta pertinentibus spoliatur, et eorundem bonorum redditus publici aeris alieni administrationi committuntur. Atque eisdem decretis contra ecclesiasticas leges, contra supremam hujus Sanctae Sedis auctoritatem, et omnia jura statuitur nova catholici Cleri dispositio, nova in omnibus Diœcesibus cujusque Canonicorum Collegii existendi ratio, nova parœciarum divisio, et Capitula Collegialium Ecclesiarum abolentur, et Episcoporum plane destruitur auctoritas, ac libertas, cum ipsi sine Gubernii consensu nullum parochum, nullum parochiarum administratorem, aut vicarium eligere possint. Ejusdem autem Gubernii decreto Cameneciensis catholica Diœcesis suppressa, ac proprio adempta pastori cum Luceoriensis, et Zitomeriensis Diœcesium administratione fuit conjuncta. Legitimi Sandomiriensis, et Cracoviensis praesertim Diœcesium Parochi ad Gubernii arbitrium de una ad aliam parochiam traducti, de proprio gradu deturbati, alique

(1) Lit. 22. April. 1863.

(2) Epist. Encycl. die 30. Julii 1864.

in eorum locum suffecti. Plocensis vero Diocescos Seminarii aedes confiscatæ fuere, et illius Episcopus Clericos Alumnos in cœnobium olim Franciscalis Ordinis extra civitatis mœnia transferre coactus, omnibus ecclesiasticis viris commeatus denegatus, ne ultra mille passuum spatium a propria residentia discedere, et inter se communicare possint. Illorum autem fidelium cum hac Apostolica Sede communicatio a Russico Gubernio tanta severitate est interdicta, ac omnino sublata, ut Nos maximo animi Nostri dolore haud amplius ullo modo possimus pro supremi Nostri Apostolici ministerii officio dilectam illam Dominici gregis partem juvare, ejusque spiritualibus indigentis opem, auxiliumque ferre. Atque utinam ne veri sint tristes nuncii, qui nuper ad Nos pervenerunt, designatum nempe Chelmensem Episcopum, et Cathedralis illius Templi Canonicos majore ex parte ab eodem Gubernio in ignotas regiones fuisse amandatos. Nihil vero dicimus de assiduis cujusque generis insidiis, artibus, et conatibus, quibus idem Gubernium catholicæ Ecclesiæ filios ab ejus sinu abripere, eosque ad funestissimum schisma totis viribus pertrahere annititur, nihil de carceris, exilii, aliisque pœnis, quibus Episcopi, sacrique Ecclesiæ Ministri, Religiosique Viri, et catholici fideles suæ religioni firmiter adhærentes, et Ecclesiæ jura propugnantes misere subjiciuntur.

Quæ omnia manifestius apparent ex accurata rerum omnium expositione, quam opportunis documentis munitam, ac typis editam Vobis quamprimum tradendam jussimus. Atque ita universus catholicus orbis agnoscat, quam diuturnum sit bellum a Russico Gubernio sanctissimæ nostræ religioni illatum, ut ipsa in Poloniae Regno, et Russiarum Imperio penitus deleatur. Haud ignoramus, ex funestissima, et omnino damnanda rebellione idem Gubernium arripuisse occasionem ad tam dira contra catholicam Ecclesiam suscipienda consilia, dum rebellionis rei debitis modis cohiberi, et puniri poterant, quin Ecclesiæ tam grave bellum inferretur. Atque ita Deo placuisset, ut nemo ex Ecclesiæ potissimum Ministris se perniciosissimis fatalis hujusmodi perturbationis motibus immiscuisset. Nos quidem nunc denuo, uti alias, rebellionem summopere damnamus et reprobamus, omnesque fideles, ac præsertim ecclesiasticos viros monemus, et exhortamur, ut impia rebellionis principia ex animo abhorreant, detestentur, ac sublimioribus potestatibus subditi sint, illisque fideliter obediunt in iis omnibus, quæ Dei, ejusque sanctæ Ecclesiæ legibus minime adversantur.

In tanto autem dolore non leve Nobis affert solatium eximia illorum Catholicorum virtus et constantia, qui licet tantopere divexati, tamen, Deo adjuvante, in catholicæ religionis professione stabiles et immoti permanent, et malunt asperrima quæque perpeti, quam ab eadem sanctissima religione, atque ab hac Apostolica Sede deficere.

Interim vero Dei, ejusque Ecclesiæ, et Religionis causam Nobis divinitus commissam strenue tuentes, partesque Nostras Apostolica libertate explentes, in hoc amplissimo Vestro consensu Pontificiam Nostram attollimus vocem, et omnia decreta et acta a Russico Gubernio in Religionis, Ecclesiæ, et hujus Apostolicæ Sedis jurium detrimentum edita, ac patrata summopere damnamus, reprobamus, et omnino irrita, ac nulla esse declaramus.

Verum sperare volumus fore, ut Serenissimus ac Potentissimus Russiarum Imperator, et Poloniae Rex Illustris serio considerans, catholicam religionem, ejusque salutarem doctrinam firmissimum esse Imperiorum Regnorumque fundamentum, ac temporariae quoque populorum tranquillitati, et felicitati maxime conducere, velit pro sua humanitate, et animi celsitudine justissimis Nostris votis, ac postulationibus annuere, ac suprema sua auctoritate efficere, ut in vastissimi sui Imperii regionibus catholica Ecclesia, ejusque cultores a tot calamitatibus respirent, et jamdiu exoptatam assequantur pacem, et liberum suae religionis exercitium.

Ne desinamus autem, Venerabiles Fratres, assiduis, fervidisque precibus divitem in misericordia Deum in humilitate, et contritione cordis nostri orare et obsecrare, ut propitius respiciat super haereditatem suam, et exurgat in adjutorium populi sui, et Catholicam Ecclesiam tot undique jactatam procellis, tot afflictam periculis, tot divexatam calamitatibus divina Sua dextera protegat, adjuvet, defendat, eique optatissimam pacem, ac triumphum concedat.

Odezwą Naszą z dnia 28. Września 1865. L. 1971. wzywaliśmy Was WW. Bracia wraz z wierz-
nymi opiece Waszjej poruczonymi do składek na koszt kanonizacyjnej uroczystości błog. Jozafata, Arcy-Biskupa Połockiego i Męczennika. Panu Bogu niech będą nieskończone dzięki za gorliwość Waszą, którąście na głos Pastérza Swego w tej świętej Sprawie okazali. W przekonaniu, że Unia św. pod prześladowaniem okrutnej Szyzmy konająca, że i nasz św. obrządek pod strasznymi ciosami w Polsce na zagładę narażony, potrzebują jak najwięcej Orędowników przed tronem Najwyższego Boga, pospieszyliście z ofiarą na Uroczystość wspomnioną. Lecz niestety! Najprzewielebniejszy Jmsć ks. Sembratowicz, Arcy-Biskup Nazianzeński i. p., mianowany od Ojca św. postulatorem tej sprawy, objawił Nam, że wiele jeszcze niedostaje do pokrycia znakomitych kosztów na tę Uroczystość potrzebnych. Dziś zaś z niezbadanych dopuszczeń Boskich spadł obowiązek na Wielkie Księstwo Poznańskie i na Galicyą zastąpienia całej Polski, Litwy i Rusi w podniesieniu chwały Błogosławionego Męczennika. Niegodzi nam się więc ociążać, ale złożyć przed Ojcem św. i całym światem katolickim świadectwo naszej gorliwości o cześć rodaka naszego, który za miłość jedności Kościoła św. poniósł śmierć od zaciętych jej przeciwników. Wzywamy Was przeto do nowych ofiar celem postawienia błogosławionego Jozafata na ołtarzach powszechnego Kościoła Bożego. Pan Bóg od wszystkich narodów katolickich za przyczyną Jozafata Męczennika ubłagany, okaże moc ramienia swego, i jak niegdyś Melecyusza Smotrzyckiego głównego sprawcę tej zbrodni, krwią męczennika przelaną tkniętego nawrócił do jedności cerkwi św., tak i dziś za orędownictwem Świętego ukróci barbarzyńskie zamachy Szyzmy, wydartych z łona cerkwi katolickiej Unitów wybawi, zachwianych w jedności oświeci i utwierdzi, a tryumf Kościoła jedynego rzymsko-katolickiego sprowadzi.

L. 19.
Powtórne we-
zwanie do
składek na
koszt uro-
czystości ka-
nonizacyj-
nych błogos-
Jozafata Ar-
cybiskupa
Połockiego.

ANTONI JÓZEF,
Biskup.

Z Konsystorza Biskupiego obrz. łac.

Przemyśl dnia 1. Stycznia, 1867.

KS. IGNACY ŁOBOS,
kanclerz.

[dod. nr 1]

ANTONI JÓZEF Z WAŁAGINÓW MANASTYRSKI

z Bożego zmiłowania i stolicy Apostolskiej łaski Biskup Przemyśki, Doktor
św. Teologii, Assystent Tronu Papieskiego, Członek Rzymskiej Akademii Religii
katolickiej, Członek Sejmu Królestw Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa
Krakowskiego, Obywatel honor. stołecznego miasta Lwowa i t. d.

WWmu. Duchowieństwu świeckiemu i zakonnemu i wszystkim
Wiernym Diecezji swojej pozdrowienie i Pasterskie
błogosławieństwo.

Znowu Arcykapłan Rzymski Jego Świątobliwość Pius P. P. IX. przemówił listem Apostolskim z najwyższej Stolicy swojej do Biskupów całego świata katolickiego. Mając duszę przepełnioną boleścią niewypowiedzianą, podniósł aż do krańców ziemi wielmożny głos swój, aby wskazać zbrodnicze zamachy przeciw królewskiej udzielności Jego, przez rozbójnicze bandy pod osłoną włoskiego rządu wykonane, aby oraz wytknąć i gorzkimi łzami oplakać najokrutniejszą niewolę, w której katolicki kościół w nieszczęśliwej Polsce pod samowładztwem carskiem uciśniony jęczy. Mamy sobie za obowiązek pasterski udzielić i Wam Wielebni Bracia i Najmilsi Synowie w Chrystusie ten list Apostolski. Poznacie z niego, jak Namiestnik tego Pana, który *rozprasza rady narodów, a w niwecz obraca myśli ludzkie i odmiata rady książęce* *), jak najwyższy Pasterz Kościoła z najwyższem ubolewaniem a oraz ze stałością Apostolską włoski rząd za świętokradzką napaść na dziedzictwo Piotra św., a rząd moskiewski za ciemniństwo i prześladowanie Kościoła katolickiego i wiernych synów jego, za deptanie Boskich praw jego w Polsce, oskarża, osądza i potępia najwyższą powagą, którą od Pasterza Pasterzów otrzymał. Oto słuchajcie:

Wielebnym Braciom, Patriarchom, Prymasom i Biskupom całego świata katolickiego w łasce
i obcowaniu ze Stolicą Apostolską zostającym
PIUS PAPIEŻ IX.

Wielebni Bracia, Pozdrowienie i Błogosławieństwo Apostolskie. Podnieście, Wielebni Bracia, na około siebie oczy, a ujrzyście wraz z Nami mocno ubolewać będziecie nad straszhliwymi obrzydliwościami, jakie się obecnie mianowicie w nieszczęśliwych Włoszech pojawiają. Co do Nas, uwielbiamy naj-

*) Ps. 32—10.

pokorniej niezbadane wyroki Boga, któremu podobało się, abyśmy pędzili życie w tych najsmutniejszych czasach, w których za staraniem niewielu ludzi, a szczególnie tych, co w nieszczęśliwych Włoszech rzeczami publicznymi rządzą i kierują, poszanowania godne przykazania Boże i święte Kościoła przepisy idą w poniewierkę, a bezbożność bezkarnie podnosi głowę i tryumfuje. Ztąd płyną wszelkie nieprawości, ztąd wszelkie zło i wszelkie szkody, na które z największym smutkiem patrzymy. Ztąd rozliczne one zastępy ludzi, co chodząc w nieprawościach, służą pod chorągwią czartowską, na której wypisane jest *Kłamstwo*, i którzy nazwą buntowników naznaczeni, przeciw niebu powstają, bluźnią Bogu, wszelkie świętości bezczeszczą i plugawią, depcą wszelkie prawa Boskie i ludzkie, jako wilki drapieżne łakną zdobyczy, krew rozlewają, gubią duszę strasliwem swoim zgorszeniem, z własnej złości najniesłuszniej szukają korzyści, cudzą własność przemocą grabią, maluczkiego i ubogiego zasmucają, nieszczęśliwych wdów i sierót liczbę powiększają, za nagrodą przebaczą bezbożnym, a równocześnie odmawiają sprawiedliwemu sprawiedliwości i odzierają go wreszcie w zepsutości serca swego, wszelkim niecnym namiętnościom pragną sprośnie folgować z największą nawet świeckiego społeczeństwa szkodą.

Tym zepsutych ludzi rodzajem jesteśmy, Wielebni Bracia, obecnie otoczeni. Ludzie ci diabelskim wyraźnie ożywieni duchem, chcą kłamstwa chorągiew zatknąć w tem czcigodnem mieście Naszem, przy katedrze Piotra, ognisku katolickiej prawdy i jedności. Zaś podalpejskiego rządu kierownicy, którzyby podobnego rodzaju ludzi powinni poskromić, nie wstydzą się popierać ich wszelkimi siły, dostarczać im broni i wszelkich przyborów i torować im przystęp do tego miasta. Lecz wszyscy ci ludzie, aczkolwiek na najwzwyż szczeblu świeckiej władzy postawieni, niechaj się lękają o siebie, ile ze skutkiem tak bezbożnego postępowania swojego w nowe znowu wpadają kary i cenzury kościelne. Chociaż bowiem w pokorze serca Naszego, bogatego w miłosierdzia Boga usilnie prosić i błagać nie przestajemy, ażeby tych wszystkich nieszczęśliwych ludzi do zbawiennej pokuty i na prostą sprawiedliwości, religii i pobożności ścieżkę naprowadzić raczył; nie możemy jednakże przemilczeć wielkich niebezpieczeństw, na które w tej godzinie ciemności wystawieni jesteśmy. Z umysłem całkiem spokojnym oczekujemy jakiegokolwiek wypadków, czy niegodziwemi zdrady, potwarzami, czy podstępami i kłamstwami wywołanych, całą nadzieję Naszą i ufność pokładając w Bogu Zbawicielu Naszym, który jest obrońcą Naszym i siłą we wszelakich zasmuceniach Naszych, i króży ufających weń nie da na pohańbienie, bezbożnych zasadzki obala i karki grzeszników łamie. Tymczasem nie możemy Wam szczególnie, Wielebni Bracia i wszystkim wiernym, pieczy Waszej powierzonym nie donieść o smutnem położeniu i groźnych niebezpieczeństwach, w jakich się głównie z przyczyny podalpejskiego rządu obecnie znajdujemy. Jakkolwiek bowiem dzielnością i poświęceniem wiernego Naszego wojska jesteśmy bronieni, które chwalebnymi czyny bohaterskie prawie okazało mężstwo; jednakowoż jawne jest, że nie może się ono długo oprzeć o wiele liczniejszym wojskom niesprawiedliwych napastników. A chociaż niepośledniej doznajemy pociechy z synowskiego przywiązania, jakie Nam reszta poddanych Naszych, przez zbrodniczych przywłaszczycieli do małej liczby ograniczona, objawia, zniewoleni jednak jesteśmy srodze boleć nad tem, iż nie mogą nie czuć największych grożących im niebezpieczeństw ze strony wyuzdanych hord niegodziwych ludzi, którzy ich ustawicznie wszelkimi groźbami straszą, grabią i rozmaitemi sposoby trapią.

Wszelako inne jeszcze a nigdy zadość oplakane zmuszeni jesteśmy, Bracia Wielebni, wymienić ze łzami nieszczęścia. Już z Naszej mianej zwłaszcza na Konsystorzu dnia 29. października zeszłego roku Allokucyi, jakoteż z zaopatrzonego dokumentami i drukiem ogłoszonego wykładu, dowiedzieliście się dokładnie, jakimi klęskami katolicki Kościół i jego synowie w cesarstwie rosyjskiem i w Królestwie Polskiem pożałowania godnym sposobem są nawiedzani i dręczeni. Albowiem rząd ten katolickich Biskupów, kapłanów i wiernych świeckich wskazuje na wygnanie, wtrąca do

więzień, trapi rozmaitemi sposobami, wyzuwa z własnych posiadłości, obkłada i gnębi najsurowszemi karami, i zgola depce nogami kanony i prawa kościelne. Atoli nie poprzestając bynajmniej na tem, rząd rosyjski trzymając się systemu przodków swoich, idzie co raz to dalej, żeby pagwałcić dyscyplinę Kościoła, żeby potargać jedności i obcowania owych wiernych z Nami i tą świętą Stolicą węzły, i wszelkich używa środków i sposobów, żeby w owych podległych sobie ziemiach religię katolicką z gruntu wywrócić i onych wiernych wyrwać z łona Kościoła katolickiego, i do najzgubniejszej szczyzny przyciągnąć. Z niewysłownym serca Naszego smutkiem oznajmiamy Wam, że rząd ten świeżo dwa ukazy po ostatniej Naszej wspomnianej Allokucyi wydał. Ukazem dnia 22. maja ogłoszonym przez straszny gwałt, zupełnie zniesioną została diecezja Podlaska w Królestwie Polskiem razem z Kapitułą Kanoników, jeneralnym Konsystorzem i seminaryum diecezjalnem, a teje diecezji Biskup, oderwany od swej trzody, zmuszony został natychmiast opuścić swą diecezję. Ukaz ten podobny jest do ukazu w d. 3. czerwca r. z. wydanego, którego nie znając, nie mogliśmy o nim wzmiankować. Tym dekretem rząd rosyjski nie wahał się samowolnie znieść diecezję Kamieniecką i Kapitułę, Konsystorz i seminaryum skasować, a Biskupa właściwego od diecezji gwałtem oderwać.

Gdy zaś odjęta nam wszelka droga i sposobność do porozumiewania się z owymi wiernymi, a także żeby nikt nie był narażony na więzienie, wygnanie i inne kary, byliśmy zmuszeni w gazetach Naszych ogłosić akt, za pomocą którego chcieliśmy wykonywaniu prawowitej w owych obszernych diecezjach jurysdykcji oraz duchownym potrzebom wiernych zaradzić, aby tamże przez druk doszła wiadomość o powziętym przez Nas środku. Łatwo zrozumie każdy, w jakiej myśli i w jakim zamiarze rząd rosyjski wydaje podobne ukazy, gdy do nieobecności wielu Biskupów przystępuje jeszcze znoszenie diecezji.

Co jednakże powiększa Naszą gorycz, Wielebni Bracia, to wydany dekret przez tenże rząd dnia 22. maja ogłoszony, mocą którego w Petersburgu ustanowione zostało kolegium, nazwane kościelnem katolicko-rzymskiem, którego prezesem jest Arcybiskup mohilewski, z którym to kolegium ma się rzecz następnie: Wszelkie podania, odnoszące się do spraw nawet wiary i sumienia, które cesarstwa rosyjskiego i Królestwa Polskiego Biskupi, Duchowieństwo i lud wierny do Nas i do tej Apostolskiej Stolicy przesyła, muszą wpierrw być przesyłane do tegoż kolegium, którego obowiązkiem jest one badać i stanowić, czy podania nie przekraczają władzy Biskupów, i dopiero potem takowe do Nas odselać. Gdy zaś tam dojdzie Nasze postanowienie, prezes rzeczzonego kolegium obowiązany jest przekazać ministrowi spraw wewnętrznych, który bada, czy nie się w niem nie znajduje przeciwnego ustawom państwa i prawom monarchy, i ile razy się to nie zachodzi, może sobie z niem postąpić wedle woli i upodobania.

Widzicie zaiste Wielebni Bracia, jak mocno powinien być naganiony i potępiony podobny ukaz świeckiej i szyszmatycznej władzy, który Boską katolickiego Kościoła ustanowę niszczy, obala kościelną dyscyplinę, największe Naszej najwyższej papieżkiej i tej świętej Stolicy i Biskupów władzy i powadze wyrządza krzywdy, najwyższego wszystkich wiernych pasterza wolność tamuje, wiernych do najzgubniejszej szczyzny napędza, a nawet przyrodzone prawo w rzeczach odnoszących się do wiary i sumienia gwałci i depce.

Prócz tego zniesioną została katolicka akademja warszawska, a chełmskiej i bełskiej diecezji ruskiej smutna grozi zagłada. Najbardziej zaś ubolewać należy nad tem, że się znalazł kapłan niejaki Wójcicki, człowiek podejrzaney wiary, który nie zważając na żadne kary i cenzury kościelne i na straszny sąd Boży, nie zawahał się bynajmniej od władzy onej świeckiej przyjąć zarząd i pieczę teje diecezji, i wydać już różne rozporządzenia, które przeciwnie nauce kościelnej, najzgubniejszej szyszmy sprzyjają.

Wśród tak wielkich tedy Naszych i Kościoła nieszczęść i utrapień, gdy nie ma nikogo coby walczył za nami prócz Pana Boga naszego, zaklinamy Was Bracia Wielebni jak najusilniej, abyście według osobliwej Waszej dla sprawy katolickiej miłości i gorliwości i znakomitego do Nas przywiązania, zechcieli najgorętsze Wasze z Naszemi łączyć modły, i wraz z całym Duchowieństwem Waszem i wiernym ludem Boga bez ustanku prosić i błagać, aby pomny miłosierdzia swojego, które trwa od wieków i aż na wieki, gniew swój od Nas odwrócił, i Kościół swój święty i Nas z tak wielkich nieszczęść wyrwał, i tegoż Kościoła dzieci Nam najmilsze, we wszystkich stronach, a zwłaszcza też we Włoszech i w cesarstwie rosyjskiem i Królestwie Polskiem na tyle zasadzek narażone, tylu klęskami dotknięte, wszechmocną swoją ręką wspierał, bronił, w katolickiej wiary i zbawiennej jej nauki wyznawaniu coraz je stalszemi zachowywał, utwierdzał, wzmacniał, a wszelkie bezbożne nieprzyjających ludzi zamysły rozpraszał, i z otchłani nieprawości na drogę zbawienia ich powołał, i na ścieszkę przykazań swoich sprowadził. Chcemy przeto, aby w diecezjach Waszych według rozporządzenia Waszego publiczne odbywały się modły przez trzy dni w ciągu sześciu miesięcy, w krajach zaś zamorskich w ciągu roku. Aby zaś wierni z większą gorącością w publicznych tych modłach wzięli udział i błagali Boga, przeto wszystkim i każdemu z osobna obojga płci wiernym Chrystusowym, którzy w rzeczonych trzech dniach z nabożeństwem w onych modłach uczestniczyć i o obecne Kościoła potrzeby według intencji Naszej Boga błagać będą, Sakramentalną spowiedzią się oczyszczą i Komunią św. posila, zupełny wszystkich grzechów odpust i przebaczenie litościwie w Panu udzielamy. Tym zaś wiernym, którzy przynajmniej w sereu skruszeni w którymkolwiek z dni wspomnianych resztę naznaczonych uczynków dokonają, lat siedem i tyleż czterdziestodniówek z nałożonych im, lub zkądiną w jakibądź sposób winnych pokut, w zwykłej formie kościelnej odpuszczamy. Te zaś wszystkie i osobne odpusty, przebaczenie grzechów i pokut zwolnienie, również i duszom wiernych Chrystusowych, które z Bogiem w miłości połączone z tego świata zeszyły, sposobem błagania ofiarować w Panu pozwalamy. Wszelkie przeciwnie przepisy nie stoją temu na przeszkodzie.

W końcu nie nam zaiste milszem nie jest, jak żebyśmy i z tej sposobności najchętniej korzystali, aby Wam znowu okazać i potwierdzić szczególną, jaką Was w Panu obejmujemy, życzliwość. Której też najpewniejszy zakład przyjmiecie Apostolskie błogosławieństwo, które z wyłanem serca uczuciem Wam samym Wielebni Bracia, wszystkim Duchownym i wiernym świeckim każdego z Was pieczy powierzonym, najmiłościwiej udzielamy.

Dan w Rzymie u św. Piotra dnia 17. października 1867. Papieztwa Naszego dwudziestego drugiego roku.

PIUS PAPIEŻ IX.

Tak przemówił Najwyższy Pasterz owczarni Chrystusowej, Klucznik Królestwa Niebieskiego, Najwyższy Stróż prawdy i sprawiedliwości na okręgu ziemi. Napiętnowawszy sprawców zbrodniczego napadu na ostatnie posiadłości państwa kościelnego, objawia smutne położenie w jakim się znajduje wraz z poddanymi swoimi.

Wskazuje na niebezpieczeństwa grożące wolności Kościoła, o którą modlimy się codziennie, wołając do Boga: *aby ten Kościół po zwalczeniu wszelakich przeciwności i błędów w bezpiecznej służył Ci wolności.* *)

Była to rzeczywiście tak straszna chwila, że cały świat katolicki truchlał z obawy, ażali z niezbadanych wyroków Boskich nie nadeszła już dla wrogów Chrystusa Pana i Kościoła św. godzina

*) Collecta contra persec. eccliae.

ich i moc ciemności, a z nią zwycięstwo wyklętego władcy nad Namiestnikiem Chrystusowym, rewolucji nad chrześcijańską wolnością, fałszu nad prawdą, pogaństwa nad objawioną Religiją.

Lecz Bóg, który nie opuszcza wierzących w Niego, który skrytości bezbożnych niweczy i karki grzeszników korzy, okazał moc ramienia swego. Garstka najszlachetniejszych obrońców Ojca św. wszędzie z najchwalebniejszą walecznością odpierała rozbójnicze bandy, które wpadając do prowincyj papieżkich, znieważały świątynie, zabierały mieszkańcom żywność, i kontrybucjami pieniądze wyciskały. Lud poddany mimo grózb i tyrańskiej przemocy, nie dał się zbałamucić i oderwać od prawego rządu papieżkiego. Przedewszystkiem zaś mieszkańcy Rzymu wbrew podstępnyemu namowom i zachętom szatańskim do buntu, wytrwali wiernie przy tronie Pomazańca Bożego i Monarchy swego. Tym świetnym dowodem wierności i przywiązania do rządu Ojca św. uwieńczyli ową pochwałę, którą im niedawno zgromadzeni w Rzymie Biskupi świata całego, a w których chwalebny poczęcie i myśmy znajdowali się, przed tronem Ojca św. uroczyście oddali mówiąc: „Wśród „tego powszechnego przywiązania synowskiego ku Tobie, napelnia nas Ojcze św. szczególniejszą „radością wiara, miłość i uległość, jaką godni wiecznego miasta mieszkańcy Tobie jako swemu „Ojcu i najlaskawszemu Monarsze okazują. Szczęśliwy to lud i zaiste mądry, że wie, jak wielki „zaszczyt, jak wielka chwała z założenia Stolicy Piotrowej w wiecznem mieście na niego spływa, „że mu wiadomo, iż według miary uszanowania Namiestnikowi Chrystusowemu i Władcy poświę- „conemu okazywanego, Bóg swe miłosierdzia nań zlewać będzie.“*)

Toczyła się więc walka zaiste okropna, bo gdy szeregi napastników zasilaly się nieopodal stojącym wojskiem włoskiem, drobne zastępy wojska papieżkiego przez nieustanne boje i wysilenia umniejszały się, a przemoc codziennie groźniejszą przybierała postawę.

Wtedy to Biskupi Francyi upomnieli się u swego Cesarza o obronę Ojca św., do której się tylekroć w obec świata całego zobowiązał, oświadczając mu, że wierność katolików na każdym polu zależy od ich wierności Kościołowi i osobie jego naczelnego zwierzchnika.

Krok ten przynoszący niezrównany zaszczyt Episkopatowi francuskiemu, a oraz duch armii francuskiej do obrony Ojca św. wielką ochotą pałającej, wpłynęły ostatecznie na wahającego się Cesarza Francyi, iż wnet wysłał wojska swe do Rzymu. Z pomocą tychże bohaterowie papieżcy rzucili się całą siłą na ogromnie wzrosłe bandy, mające na swem czele opętanego nienawiścią głośnego wodza, i odnieśli zupełne zwycięstwo nad wrogami, za którymi na wypadek udania się rewolucji w Rzymie, wojska króla włoskiego w kroczyć miały dla zagrabienia reszty papieskich krajów i zajęcia Rzymu, dla wywrócenia tanżem najstarożytniejszego i świętego tronu Papieży Rzymskich, i dla pogrzebania pod gruzami jego, świętej wolności Kościoła. Nim nas doszedł ogłoszony Wam teraz list Ojca św., już pierzchły bandy owych złoczyńców. Powstał Bóg i rozprószył nieprzyjaciół Namiestnika swego, i sprawił, że uciekli, którzy go nienawidzą, od oblicza jego. Zaiste! Prawica Pańska uczyniła moc! A świat katolicki brzmi okrzykami uwielbienia tej mocy wołając z Psalmistą: „Panie Panie nasz, jakże chwalebne jest Imię Twoje! Panie Boże Zastępów, któż podobien Tobie? „Możnyś jest Panie, a prawda Twoja około Ciebie. Ty panujesz nad mocą morską, a wzruszenie „nawałności jego Ty uśmierzasz. Tyś poni żył pysznego jako zranionego, mocą ramienia Twego „rozprószyłeś nieprzyjaciół Twoje.“ **)

Ale nie sądźcie Najmilsi, że niebezpieczeństwo na zawsze już minęło. Kościół katolicki na ziemi, jest wojującym. Miał przeciwników od narodzenia swego, ma ich teraz i mieć będzie aż do końca wieków. Walczył, walczy i będzie walczył aż do owej godziny, w której okaże się znak Syna człowieczego na Niebie, a On z wielką mocą i majestatem zstąpi w obłokach i zasiądzie na

*) Adres Episkopatu z d. 1. Lipca b. r.

**) Ps. 88—9. 10. 11.

Sąd ostateczny. Kościół katolicki przetrwał boje z okrucieństwem pogan, z fanatyzmem żydów, z przewrotnością heretyków i szysmatyków, a w nich rozszerzył się i wzrósł więcej jeszcze w siłę i potęgę, bo jak powiada św. Hilary (ks. o Trójcy św. 7. r. 4.) „Kościół ma to do siebie, że zwycięża, gdy go ranią, zniewala, gdy go oskarżają, zdobywa, gdy go opuszczają.“

Dziś wszystkie owe, z ciemności czasów wywlekane błędy i nauki potworne, tylekrotnie przez Kościół odpierane, pogięzione i wyrokami jego potępione, przybierają tylko nowe nazwy i gromadzą się pod jedną chorągiew, którą przezowano postępem i wolnością. Kto w Pana Jezusa nie wierzy, kto się wyśmiewa z religii, kto na szyderstwo podaje przykazania Chrystusowe, kto utrzymuje zuchwale, że w jakiegokolwiek wierze można być zbawionym, ten się nazywa człowiekiem postępowym, liberalnym. Kto bezwstydnie poniżyć chce Sakrament małżeństwa do rzędu prostego kontraktu, który każdej chwili zerwać można dla dogodzenia zmysłowości cielesnej, tego zowią człowiekiem postępu. Kto Objawienie Boże stawia na równi z ludzkim rozumem, kto zaprzecza wszelki wpływ Boga na świat i na człowieka, i zuchwale woła, że rozum ludzki bez powagi Bożej jest jedynym sędzią prawdy i fałszu, dobra i zła, że sam sobie jest prawem, i że wystarcza przyrodzonymi władzami do zapewnienia szczęścia dla człowieka i narodów, taki uchodzi za postępowca i liberalnego. Kto zaprzecza wszelką prawdę, wszelkie prawo, wszelką władzę, wszelkie ustawy pochodzenia Boskiego, ten zyskuje imię człowieka postępowego.

Pod tem więc hasłem postępu skupiły się wszystkie stare i nowe herezye i błędy. Któż tego nie widzi jak zwolennicy tego hasła przez różne pisma, gazety, mowy parlamentarne i przez terrorizm tak zwanej opinii publicznej, plugawią i przekręcają wszelką naukę, rozlewają na zgubę dusz jak śmiertelny, jak schlebiają rozkiełznanej swywoli najbrzydszych namiętności, jak przewracają porządek religijny i społeczny, usiłując obalić wszystkie wyobrażenia prawa, prawdy, sprawiedliwości i uczciwości?

Ale do rozszerzenia ich zgubnego działania stoi im na zawadzie Kościół katolicki, który jest kolumną i utwierdzeniem Prawdy. Cóż tedy robią, aby nie powstał głośno przeciwko tej zarazie, aby nie karcili i nie potępiali tej bezbożności, aby wiernych nie ostrzegał przed zgubą, i nie oświecał ich w tym nawale ciemności? Oto postanowili przywołać ku pomocy przeciwko niemu starodawne okrucieństwo pogańskie: Niewolę. Wołają więc w zapamiętałości swej, że Kościół nie jest społecznością prawdziwą, doskonałą i zupełnie wolną, i że się nie może opierać na właściwych sobie prawach niezmiennych, przekazanych sobie od boskiego Założyciela; ale, że zależy od władzy świeckiej określić prawa Kościoła i oznaczyć jak dalece tenże ich używać może. Ztąd błędne wyprowadzają wnioski, że władza świecka ma prawo wtrącać się do spraw duchownych, do karności i zarządu kościelnego, do praktyk i rozporządzeń religijnych, a nawet, że może wzbronić przełożonym i ludom wiernym znosić się dowolnie z Ojcem św., który z Bożego rządu Pasterzem Najwyższym całego Kościoła postanowion jest; a to w tym celu głoszą, by zerwać tę konieczną i ścisłą jedność, która z Bożego zrządzenia samego Zbawiciela naszego, ma łączyć członki mistyczne ciała Chrystusa z Jego Głową świętą.

Tej srogiej niewoli nigdzie niedoznaje Kościół katolicki, ani w Ameryce, ani w Anglii, gdzie heretycka religia panuje, ani w Turcyi, gdzie mahomedanizm jest panującym, tylko pod rządem włoskim, gdzie sami postępowi i liberalni ludzie rej wodzą, i pod rządem moskiewskim, bo tyrania tak zwanych liberałów i despotów zawsze podaje sobie rękę w prześladowaniu Kościoła katolickiego.

To też Ojciec św. jako Głowa powszechnego Kościoła przedstawivszy w powyższej Encyklice utrapienia swoje i całych Włoch, zwraca powtórnie żałośnie oczy swoje i uwagę całego świata na

ucisk katolików w nieszczęśliwej Polsce, i podnosi miecz słowa swego przeciwko rządowi moskiewskiemu, oskarżając go w obec Nieba i ziemi o gwałty i krzywdy polskim katolikom wyrządzone, o najsrozsze kary, któremi dręczy tych, co raczej Bogu aniżeli świeckiej władzy, raczej boskim prawom Kościoła aniżeli prawom ludzkim posłusznymi się okazują. Oskarża go Ojciec św., że Biskupów powieził, 3 diecezje, kapituły, seminaria i akademie duchowne poznosił, zakonne zgromadzenia, a nawet Siostry miłosierdzia, czem się także włoski rząd zhańbił, porozpędzał, Kościoły katolikom zabierał, a szyszmatykom wydał, szczupłą na potrzeby ludności katolickiej liczbę kapłanów zmniejszył tak dalece, że częstokroć na kilka mil w okręgu nie masz katolickiego księdza, że dzieci z mieszanego małżeństwa spłodzone, wychowywać w religii szyszmatyckiej najostrzej nakazał, że dla młodzieży katolickiej szyszmatyckich nauczycieliów przeznaczył, unitom ruskim zamiast prawego Biskupa jakiegoś intruza jako rządcę diecezji narzucił, że całe gminy unickie do szyszmy wlecze, że do zawiadowania duchownymi sprawami katolików jakiś zbor w Petersburgu zaprowadził wbrew ustawom Boskim, według których Ojciec św. i Biskupi duchowne rządy nad wiernymi wykonywać mają, że na domiar złego najsurowszemi zakazami potargał węzły jedności i obcowania Biskupów i wiernych ze Stolicą świętą. Więzi bowiem i na Sybir wysła każdego, ktobykolwiek bez wiedzy rządu moskiewskiego znosił się w sprawach duchownych z Rzymem. I do czegoż to ów rząd zmierza taką niewolą? Oto sam Ojciec św. twierdzi w powyższej Emyklice, że to wszystko czyni dlatego, „aby w owych ziemiach sobie podległych, religię katolicką z gruntu wywrócić, i wiernych wyrwać z łona Kościoła katolickiego i do najzgubniejszej szyszmy przyciągnąć.“

Uważcie tedy, że niewola Kościoła Bożego, za którą tak wołają owi postępowcy, a którą moskiewski rząd w Polsce zaprowadził, jest podkopaniem bytu jego, jest tyranią dla sumień katolików, jest zgubą dusz wiernych, i grozi zniweczeniem katolickiej wiary, w której jedynie można być pewnym Zbawienia wiecznego. Ci zatem, którzy gardlują za wolnością, a nie pozwalają katolikom służyć Panu Bogu według nauki i ustaw Kościoła katolickiego, są fałszywymi apostołami wolności, są okrutnymi tyranami. Oni raczej dążą do swywoli rozumu i ciała, do wywrócenia ładu i porządku Bożego na ziemi. U nich idzie siła przed prawem, ciało przed duchem. A wiadomo Nam, że Apostoł narodów grozi: „Jeśli według ciała żyć będziecie, pomrzecie.“*)

Lecz nie tajno jest wrogom Chrystusa Pana, że niezależność Kościoła jego spoczywa na niezawisłości jego Głowy i Najwyższego Pasterza Ojca św. w Rzymie.

Dopóki wolną jest Głowa Kościoła, centrum jedności i ognisko władzy duchownej, dopóki Stolica Apostolska tak wysoko stoi, że z niej raz po raz odzywa się na wszystkie narody, w obec wszystkich książąt świata, głos wielki i potężny, głos prawa i wolności, bezstronny i bezwzględny, niepodległy żadnemu dowolnemu napieraniu, dopóty częściowa niewola Kościoła nie jest tak groźną i niebezpieczną, dopóty Słowo Boże ma jeszcze wolność. A przeto owi niecni knowacze zdrady, owi zausznicy kłamstwa, tajemnym sojuszem po wszystkich kątach ziemi ze sobą ściśle związani, postanowili uderzyć na samo źródło i na rękojmię wolności Kościoła.

Sprzysięgli się więc ze wszystkimi członkami swej sekty, aby odebrać Ojcu św. doczesne państwo jego, zdebrać królewską koronę z świętej Głowy Papieża Rzymskiego, i zrobić Go poddanym świeckiej władzy. Dla oswojenia ludzkich umysłów z tym rozbójniczym zamachem na własność a tem samem na prawa i wolność Papieża Rzymskiego, nie wzdrygają się niweczyć w sercach niedoświadczonych cześć i szacunek Ojcu św. przynależny, nie szcędzą bezecnych podstępów i najpodlejszych oszczerstw ani kłamstw najbezwstydniejszych, żeby tylko błotem hańby obrzucić doczesną władzę Ojca św. i odstręczyć zupełnie ludy od niego. Niestety! polskie gazety przyczyniają się

*) List Rzymian. 8—13.

także do tej zbrodni, i obalamucają sumienia wiernych tak, że wielu się znajdzie osobiście po miastach, którzy choć są katolikami, mówią o tej sprawie jak niedowiarki, i popierają ich bezbożne zamysły. Cały świat wie o tem, że Papież Rzymsey od przeszło tysiąc sto lat w darowiznie otrzymali od pobożnych monarchów różne ziemie na własność, aby nikomu nie będąc poddanymi, mogli swobodnie i niezawisłe najwyższy zarząd dusz sprawować, i nie mając rąk skrepowanych, nad całym Kościołem duchowną władzę od Jezusa Chrystusa sobie powierzoną wykonywać. Ta wolność sprawowania rządów Kościoła, a tem samem zachowania i rozszerzania wiary katolickiej, nieda się odłączyć od udzielności doczesnej Papieża Rzymskiego. Gdyby bowiem Papież Rzymski stał się poddanym jakiego króla świeckiego, jakieżby było położenie jego, gdyby ów król odpadł od wiary świętej? Takie samo zaiste! jak pierwszych Papieży w obec pogańskich cesarzów rzymskich, jak obecnie jest położenie Biskupów polskich względem rządu moskiewskiego. Gdyby takiemu królowi panującemu nad Papieżem, nie podobały się wyroki względem wiary lub obyczajności chrześcijańskiej wydane, czyż nie odważyłby się zatamować je i nie dopuścić, aby doszły do wiadomości świata katolickiego? Czyż mogliby Biskupi i wierni gromadzić się swobodnie okółu tronu Papieża, zawisłego od woli i prawa świeckiego władcy? Czyż byłby wolny od podejrzenia postronnych narodów Papież, hołdujący jakiemu monarsze? Nigdy przynigdy. I dlatego to teraźniejszy Ojciec św. na cały świat obwołał: „że to szczególnem zrządzeniem Opatrzności Boskiej Arcykapłan Rzymski, ustanowiony „od Jezusa Chrystusa Głową i ogniskiem całego Kościoła, otrzymał doczesną udzielność, i że chce „mężnie utrzymać i bronić doczesną władzę Rzymskiego Kościoła w nienaruszonej całości, utrzymać „posiadłości świeckie i prawa, które należą do całego katolickiego świata; że obrona udzielności „świętej Stolicy i dziedzictwa św. Piotra, jest sprawą wszystkich katolików; że jest gotówłożyć „życie raczej, jak opuścić w czemkolwiek tę sprawę Boga, Kościoła i sprawiedliwości.“ *)

Wszyscy Biskupi świata katolickiego przyklasnęli swemi głosy tym wspaniałym wyrazom Ojca św., i w adresie swym z 8. Czerwca 1862 r. oświadczyli, że udzielność doczesna Stolicy św. jest koniecznością, i że została ustanowioną za wyraźnem zrządzeniem Opatrzności Bożej. „Nie wahamy się oświadczyć — wołali — że w dzisiejszem położeniu spraw ludzkich, ta udzielność doczesna jest koniecznie potrzebną dla dobra Kościoła, i dla niezawisłego zarządu dusz. Błagamy „Cię — mówili dalej do Ojca św. — byś wytrwał niewzruszony w tem mocnem przedsięwzięciu „i w tej całości, dając Aniołom i ludziom widowisko niezwykłego umysłu i nieprzełamanej „odwagi. O to błaga Cię Kościół Jezusa Chrystusa, dla którego szczęśliwych rządów doczesna „udzielność została opatrznie udzieloną Arcykapłanom Rzymskim. O to Cię proszą wierni Chrześcijanie, rozpróśzeni po wszystkich krajach całego świata, którzy dziś szczęśliwymi się czują, widząc jakeśmy w zupełnej wolności przybiegli do Ciebie i w zupełnej wolności zajmowali się sprawami ich sumień. O to Cię błaga na koniec całe społeczeństwo świeckie, czując dobrze, że wywrócenie Twoich rządów zburzyłoby jego własne podstawy.“

Zaś w adresie tego roku na dniu 1. Lipca przez 490 Biskupów podanym Ojcu św., powołując się na ów przed pięciu laty u stóp Jego tronu złożony, mówią: „To zaś, cośmy wtenczas „oświadczyli, zatwierdzamy i teraz w zupełności ponownie przed całym światem z najgłębszem „przekonaniem.“

Wy Najmilsi zapewne pojmujecie szłuszność tej sprawy, i mimo bałamuctw gazeciarskich każdy z Was dojrzy, jak bezprawnem, jak bezbożnem jest żądanie, aby ten, który na miejscu Króla królów i Pana panujących postanowiony jest Pasterzem i Królem nad duszami dwustu przeszło milionów wiernych, miał być sługą i poddanym jakiegokolwiek potentata ziemskiego. Teraz zaś

*) Allek. i Encykl. z r. 1860.

usłyszawszy postanowienie samego Ojca św. i wszystkich Biskupów, wiecie, czego się trzymać i jak bezbożne zdania o tej sprawie odpierać macie.

Abyście się jednak lepiej utwierdzili w tem przekonaniu pobożnem, posłuchajcie jeszcze. Przed 7 laty rząd włoski zdradą i krwawą przemocą zagrabił Ojcu św. najpiękniejsze prowincye z trzema milionami poddanych. Po takim ogołoceniu sądzili nieprzyjaciele, że w tak małym kraiku jaki pozostał Ojcu św., nie zdoła tenże utrzymać monarszej udzielnosci i godności swojej, że będzie zmuszony złożyć królewską koronę, i zdać się na ich łaskę. Ale cóż się dzieje? Opiekuńcza ręka Boska objawiła się zaraz w sposób cudowny i zdumiewający na korzyść korony Ojca św. Oto chrześcijańskie narody z całego świata głośno potępiły ten zabór, wołając: „To zbrodnia! My nie opuścimy Ojca św., my z Ojcem św. trzymamy.“ A na dowód tego, jako niegdyś wierni ochoczo składali u stóp Apostołów mienie swoje, tak zaczęli ze wszystkich krajów przysyłać Ojcu św. ofiary, aby zaradzić niedostatkowi Jego. I patrzcie! Ojciec św. miasto stać się poddanym włoskiego króla, zajaśniał w większym nierównie majestacie jako Król pobierający daniny od ludów całej kuli ziemskiej, a daniny najzaszczytniejsze, bo serca i miłości ofiary. Tem objawem uczucia synowskiego dla powszechnego Ojca wiernych zdają się wszystkie narody wołać: „Bądź spokojny Ojciec św., my jesteśmy Twoi i z Tobą.“ A i obecnie, kiedy przez rozbójniczy napad na resztę posiadłości Papieżkich, wzrosły wydatki na wojsko, na rannych, i przez rabunki i wojnę w ubóstwo wtrąconych, znowu spieszą wszyscy z darami dla skarbu Ojca św., i tak protestują przeciwko napaści, której tylko bezbożni i przewrotni przyklaskiwali. Wyście Najmils! połączyli się byli z owym głosem ludów chrześcijańskich wołając: „My za Ojcem św., my nie opuścimy Ojca św.“ Wyście także stanęli niejako w szeregu obrońców Jego, przysyłając składki pobożne na poratowanie skarbu Jego. Wyście także zaszeli modły gorące do Nieba o zachowanie Ojca św. i Kościoła od mocy nieprzyjaciół. I do dziś modlicie się do Pana i Króla na Niebiesiech, wołając: „Strzeż Go jako żrenicę oka, i nie podaj Go na wolą nieprzyjaciół Jego,“ a w Suplikacyach śpiewacie: „Abyś nieprzyjaciół Kościoła Twojego poniżyć raczył.“

W obec grożących jeszcze niebezpieczeństw wzywamy Was tedy Najmils! abyście i dalej nie ustawiali modlić się w tej samej intencji, abyście nie ustawiali ofiarować za Ojca św. i za wolność Kościoła Bożego, spowiedzi i Komunii św., jałmużny i innych uczynków dobrych.

Ale wzywamy także przez wewnętrznosci miłosierdzia Bożego do nowych ofiar i składek na Ojca św. w tych smutnych czasach, w których pomocy swych dzieci bardzo potrzebuje. Łączcie najmils! Bracia i Synowie z popieraniem sprawy Ojca św., która jest sprawą Bożą, wiekuisty interes dusz własnych. Wszak wiecie z nauki wiary św., że kto daje jałmużnę ubogim, ten pokrzepia członki Chrystusa Pana, kto ją daje Ojcu św., wspiera i pokrzepia żrenicę samego Chrystusa Pana. Kto czyni miłosierdzie zwyczajnemu ubogiemu, ten ma zasługę zwyczajnego jałmużnika, ale kto je czyni osobie zastępcy Chrystusa, ma taką zasługę jak Magdalena, kiedy wonnemi maściami namazała najświętsze nogi Zbawiciela. Co dzień, co godzina macie sposobność wspierania Chrystusa Pana w ubogich i nędznych, ale wspieranie Go w zastępcy i namiestniku Jego, jest przypadkiem zupełnie niezwykłym. Wielką nagrodą dla każdego, który otarł lzy jakimkolwiek cierpiącemu, będą te słowa Jezusowe: „Pójdźcie błogosławieni Ojca mego, otrzymajcie królestwo wam zgotowane od założenia świata, albowiem łaknąłem, a daliście mi jeść, pragnąłem, a napiliście mię,“ byłem nagim, a przyodzialiście mię. O! zaprawdę! te słowa: „Pójdźcie błogosławieni,“ będą nagrodą bez porównania daleko rozkoszniejszą dla każdego z was, kto się przyczynił choćby wdowim groszem do usunięcia niedostatku, do osłodzenia goryczy Chrystusowi w Piusie IX. odartemu, złonemu i powtórnie krzyżowanemu. Tylko z wiarą dawajcie ofiary wasze, że w osobie Ojca św.

Panu Jezusowi przynosicie, a nie zawiedzie was nadzieja usłyszenia tego głosu: „Pójdźcie błogosławić Ojca mego.“ — Składajcie rodzice ofiarę dla Ojca św. za dzieci wasze. Wszak to dla Namiestnika Syna Bożego, który dla Zbawienia naszego stał się człowiekiem, dziecięciem bierał na kolana swoje i błogosławił. Składajcie matki i niewiasty ofiary dla Ojca św., wszak to dla Zastępcy Tego, który niewiastę obrał sobie za Matkę, aby was ze stanu niewoli i upośledzenia podnieść i macierzyństwo wasze Sakramentem małżeństwa poświęcić. Składajcie ofiary dla Ojca św. dziewice i młodzieńcy, wszak to dla Namiestnika Króla dziewiczych zastępów w Niebie, który cnotę panieństwa do wysokiej godności wyniósł i chwałą otoczył. Składajcie ofiary dla Ojca św. gospodarze i bogaci, wszak to dla Zastępcy tego Pana, który słońcu swemu każe świecić i deszcz spuszcza na role wasze. Dawajcie ubodzy, wszak to dla Namiestnika tego Pana, który dla osłodzenia i uświęcenia ubóstwa, sam stał się ubogim aż do śmierci, który serca możnych do litości nad wami porusza. Wszyscy, wszyscy nie skąpmy ofiar na wsparcie Namiestnika Bożego, aby i dla nas nie ukróciła się ręka Pana, który dla miłosiernych obiecał miłosierdzie swoje. Tem ohotniej to czynimy, albowiem Ojciec św. ze skarbu władzy swej udziela wszystkim odpust zupełny, którzy w czasie nabożeństwa, mającego się w każdej parafii na uproszenie pokoju dla Kościoła św. przez 3 dni odprawiać, udziela Odpust zupełny. My zaś niniejszem rozporządzamy, aby do pacierzy, i modlitw, które dotychczas po każdej Premarii i po Sumie w Niedzielę i Święta za Ojca św. na przemian z kapłanem odmawiają się, przydawana była modlitwa na intencją uciśnionych katolików w Polsce. Chcemy również, aby wszystkie Bractwa tę modlitwę po brackim nabożeństwie osobno odmawiały, a to aż do odwołania Naszego.

Prośmy Najmilsi! Boga Ojca wszechmogącego, wznosząc oczy i ręce do Nieba, aby raczył oczyścić świat z błędów wszelakich; aby Pasterzom Kościoła w tych dniach szalejącego niedowiarstwa, dodał światła i odwagi; módlmy się za przyczyną Niepokalanie Poczętej Najświętszej Rodzicielki Syna Bożego, która dziewiczą stopą ztarała głowę węża, aby wzmagająca się nad Polską uciśnioną tyrańska szyszma moskiewska przed siłą i jasnością katolickiej wiary w proch upadła. Wołajmy do Ducha św., aby On, który wzmocnił i uświęcił pod sterem Piotra św. Kościół wzrastający, bronił go, krzewił i chwałą otaczał dzisiaj pod zarządkiem i berłem Piusa IX. Amen.

Dan w Przemyśln w Biskupiej Stolicy Naszej.

Dnia 20. Listopada 1867.

ANTONI JÓZEF, m. p.

Biskup.

Do Przewielebnych JJXX. Dziekanów!

Odpowiednio najwyższej woli Ojca św. w Encyklice wyrażonej, postanowiliśmy zarządzić w diecezji Naszej trzydniowe nabożeństwo z zupełnym Odpustem połączone. Polecamy zatem, aby w każdym dekanacie za poprzednim umówieniem się z WW. Rządcami parafii, wyznaczone i z ambony zapowiedziane zostały pewne dni do odprawiania rzeczzonego nabożeństwa w ten sposób, iżby kolejno po parafiach pojedynczych odbywało się, a sąsiedni Xięża w słuchaniu spowiedzi św. wzajemnie się wspierać mogli. Niniejszem udzielamy wszystkim od Nas aprobowanym do sprawowania Sakramentu Pokuty spowiednikom władzę rozgrzeszania przez te trzy dni od grzechów Naszej Biskupiej jurysdykcyi zatrzymanych. Nabożeństwo zaś ma się w tych dniach odprawiać z wystawieniem Najśw. Sakramentu w monstrancyi, poczem po odśpiewaniu Mszy św. z kolektami

pro Papa & Contra persecutores Ecclesiae, śpiewać się będzie Litania o WW. ŚŚ. z modlitwami, które po niej następują. Pierwszego dnia przy otwarciu nabożeństwa, a trzeciego na zakończenie, ma być stósowna nauka z wezwaniem do składek na Ojca św. Uorganizowanie tychże w tym celu, aby się stale odbywać mogły, najgoręcej polecamy WW. Duchowieństwu. Do modlitw za Ojca św., które się zwykle odmawiają, przydaje się jeszcze następująca: Kapłan głośno zawoła:
„Módlmy się jeszcze za uciśnionych katolików w Polsce.“

Wszechmogący wieczny Boże, w którego ręku są władze wszystkich królów, i prawa wszystkich narodów; racz wejrzeć łaskawie ku wspomżeniu wiernych katolików w Polsce, aby narody kacerskie i szyzmatyczne, które w swej dzikości i okrucieństwie ufność pokładają, potęgą Twojej prawicy pokruszone, nadal Kościół Twój święty i wierne dzieci Jego prześladować i gnębić poprzestały. Przez Pana naszego Jezusa Chrystusa, Syna Twojego, który z Tobą żyje i króluje w jedności, Ducha świętego, Boże na wieki wieków. Amen.

Łaska Pana naszego Jezusa Chrystusa niechaj będzie z Wami.

ANTONI JÓZEF,
Biskup.

Z Konsystorza Biskupiego obrz. łac.

Przemysł dnia 20. Listopada 1867.

Ks. Ignacy Łobos,
Kancierz.

